

הורים

כך מפספסים בקלות ילדים עם קשיי למידה

השנה האחרונה הייתה מאתגרת מאוד עבור ילדים עם לקויות למידה, וגם השפיעה על ילדי גן חובה שעלולים ליפול בין הכיסאות כי לא אבחנו את הקשיים שלהם בזמן. "יש חלון הזדמנויות מגן חובה ועד אמצע כיתה א'. ככל שנאתר ונעזור מוקדם יותר, לילד תהיה קרקע יציבה", אומרת פסיכולוגית קלינית מומחית

עדה אופיר | 21.02.21

3

"מגפת הקורונה גזלה מילדי גן חובה הרבה ימים של משחק בארגז החול ובחברת הילדים, אבל בעיקר את השעות היקרות שנועדו להכין אותם לבית הספר", מסבירה ד"ר מלי דינינו, מנכ"לית אגודת ניצן, לשעבר מנהלת בית ספר תיכון ויועצת חינוכית.

לדבריה, "בעקבות המצב, לא היו מעקבים של הגננת והבנת הקשיים הייחודיים וגם לא התייעצות בעת הצורך עם הפסיכולוגית של הגן והפניה לאבחון בשלות, שנועד לבחון האם הילד או הילדה מוכנים למעבר ממסגרת הגן לבית הספר, לכן ההורים צריכים לעצור רגע ולחשוב האם הילד שלהם מוכן לכיתה א'".

יה

"הקורונה יצרה פערים" (צילום: shutterstock)

בעיצומה של שנת הלימודים השנייה בצל הקורונה, ישנה עלייה בקשיים שחווים ילדים עם לקויות למידה, הגורמות להידרדרות במצבם הלימודי, הרגשי וההתנהגותי. "היום יש נטייה למערכת החינוך להעלות את הילדים לכיתה א' ופעמים רבות דווקא ההורים יהיו אלה שיבקשו שנה נוספת בגן", אומרת ד"ר דנינו.

"הדאגה היא בעיקר לאותם ילדים שעלולים ליפול בין הכיסאות, מפני שלא אותרו בזמן וייתכן כי שנה נוספת בגן הייתה יכולה לצמצם פערים ובעיקר לסייע להם להתפתח ולהבשיל, ובכך למנוע כישלון ותסכול בגיל כל כך צעיר".

קראו עוד:

[אמא ל-3: "הגננת מצוינת אבל לא מתחסנת"](#)

[ההורים שמטפלים בבית ב-12 ילדי אומנה](#)

[ואז אשתו של אבא אמרה שהילדה לא תבוא](#)

ד"ר רינת גרין, פסיכולוגית קלינית מומחית, מנהלת מקצועית ומייסדת עמותת "קול קורא" למען ילדים עם דיסלקציה ולקויות למידה מחזקת את חשיבות האבחון המוקדם: "יש חלון הזדמנויות מגן חובה ועד אמצע כיתה א', ואם מטפלים בלקות למידה, אפשר לתקן. ככל שנעזר בשלב מוקדם ונאתר מוקדם, הילד יעלה לכיתה א' לקרקע יציבה.

"80% מהילדים בגן קולטים מהר את מבנה ויסודות השפה אבל יש 20% מהילדים שאינם מבינים את מרכיבי השפה באופן טבעי וצריך להיות ערניים לגביהם".

מה יכול לקרות אם לא נאבחן מוקדם?

"כשילדים עולים לכיתה א' הם נמצאים בשלב של התחלת קריאה. יש קבוצה שקשה לה, שמתקשה להדביק פערים, ומנגד יש קבוצה שרצה ומתקדמת. זיהוי מוקדם יכול לעזור להדביק את הקצב כמו שאר הילדים".

ד"ר דנינו מפרטת את הסימנים שחשוב לשים לב אליהם בגילי הגן: "הילד מסרב ליטול חלק בפעילויות הדורשות כתיבה, צביעה או הקשבה. הוא מרביץ ולא מצליח להסתגל לחברת הילדים. אלו סממנים שיכולים להעיד על הפרעת קשב, בעיה רגשית וקשיים על רקע התפתחותי הדורשים, לאחר ברור מעמיק, להחליט האם להשאיר אותו עוד שנה בגן או לתת תמיכה מתאימה והכנה לכיתה א'".

הקשיים ממשיכים גם בבית (צילום: shutterstock)

באיזה אופן קשיים אלה יבואו לידי ביטוי בבית הספר?

"בבית הספר עלולים להתעורר קשיים נוספים ברכישת הכתיבה, הקריאה והחשבון. יתחיל להיווצר פער בינו לבין שאר תלמידי הכיתה. לפער הזה עלולות להיות השלכות נוספות, בעייתיות יותר, כמו התפרצויות זעם, הפרעה למהלך השיעורים, ישיבה בחוסר מעש וחוסר רצון לקחת חלק בנעשה בכיתה, מה שעלול להביא לחוסר רצון להגיע לבית הספר.

"לעיתים יקראו להורים על בסיס קבוע, כי הילד מפריע, מסרב ללמוד כי הוא לא מסוגל להעתיק מילה אחת מהלוח, לא עוקב אחרי הנלמד, וזה כמובן מייצר תסכול וחוסר אונים נרכש. הילד מרים ידיים וגם הוריו. הקשיים ממשיכים גם בבית. זה כמו כדור שלג שרק יגדל, אם לא נתפוס בזמן".

[לכתבות נוספות - היכנסו לפייסבוק הורים של ynet](#)

עוד היא מוסיפה: כשילד עם לקויות למידה או הפרעת קשב אינו מאובחן בזמן, ההורים לא מבינים אותו, רמת הציפיות לא תואמת את המסוגלות שלו, ינסו בכל הכוח שילמד ויקרא, ועלולים לתייג אותו כילד בעייתי. הורים צריכים לזכור שאין ילד קשה, יש ילד שקשה לו".

להבין את הקושי של הילד (צילום: shutterstock)

ד"ר גרין מסבירה כי "על ידי בדיקת יכולות טרום קריאה לילדי הגן ניתן לנבא בעיה בהקניית הקריאה. בחלק הראשון בוחנים את כל הילדים, האם הם שמים לב שבמילה יש כמה צלילים, זה נקרא מודעות פונולוגית, לדעת להרכיב ולפרק מילה מבלי להסתכל על האותיות, אלא על בסיס שמיעתי.

"בחלק השני בוחנים את יכולת השיום, שליפת מילים ספציפיות מהזיכרון בצורה מהירה, יכולת המשפיעה ישירות על שטף הקריאה ועל הבנת הנקרא".

"ככל שנאתר ונעזר בשלב מוקדם, הילד יעלה לכיתה א' לקרקע יציבה"

לדבריה, "ילדים עם לקויות למידה חווים קושי להפנים מידע, לעבד ולשלוף אותו. מדובר בלקות סמויה, מזהים את הקשיים רק כשנכנסים למערכת החינוך. ילדים שדוברים יותר משפה אחת ושעברית אינה שפת אם ויש להם לקות למידה זקוקים לחשיפה נוספת. הם מתקשים יותר, במיוחד מדובר בילדים הצעירים שעלו השנה לכיתה א'. בשל הקורונה, הם לא נחשפו מספיק לשפה העברית והם התחילו את השנה בפער שהולך וגדל.

להקניית קריאה הוא עד אמצע כיתה א'. הקורונה במובן הזה יצרה פערים כי בגן חובה הם לא קיבלו את הלמידה ה. גם אם ילדים ינסו להשלים פערים, יהיה להם מאוד קשה".

"הזנ
שהנ

"להתחיל לאבחן ולטפל כבר בגן ובכיתות הנמוכות בצורה הולמת ולא לחכות. כדי לעזור לילדים עם לקויות למידה, מערכת החינוך צריכה לתת את ההתאמות לכל מי שצריך על פי קריטריונים רחבים, כדי שיוכלו לעמוד בקצב. עדיף תמיד לתת יותר, במקום פחות כדי למנוע פגיעה במוטיבציה ובהיבט הרגשי של הילד.

"כשאנחנו מתייחסים להתאמות, הכוונה להארכת זמן, משום שלוקח להם זמן לקרוא. טכניקה נוספת שמסייעת היא שימוש בטאבלט, כך אפשר להקליט ולצלם במקום להעתיק המון זמן מהלוח או לכתוב את מה שהמורה אומרת ולעמוד בקצב של הכיתה".

לעזור להם לעמוד בקצב (צילום: shutterstock)

איך הורה יכול לשים לב שלילד יש הפרעת קשב?

ד"ר דנינו: "אם הוא מוסח בקלות, אם יש לו קושי להתארגן, אם הוא מתקשה לעבור ממשימה למשימה. הוא יתפוס לעיתים את העולם ככאוטי, יהיו לו התקפי זעם רבים והוא זקוק לגירויים חזקים ותנועות יותר.

"יש ילדים אחרים עם הפרעת קשב, ללא המרכיב של ההיפראקטיביות. הם לא בולטים, מפספסים אותם, ואחר כך קשה להניע אותם. הם מתחמקים למשל מהכנת שיעורים, כי קשה להם וצריך לעזור להם לנהל זמן".

אם | דים, ד"ר דנינו ממליצה לפנות למומחים: "אם יש בעיה ופערים, נאבחן, נמליץ על הוראה מתקנת, נראה איך מתו | א עובד, נמשיך לאבחון דידקטי לבדוק את כישורי הלמידה, אבחון פסיכולוגי כדי לבודד בעיה רגשית ואבחון קשב כדי לשקול במידת הצורך את הטיפול המתאים. הבעיות הרגשיות מטרידות אותנו הרבה יותר מהלימודיות וזה משפיע אחד על השני".

"אולי במקום שיעורים, אפשר לתת להם פרויקטים אישיים וקבוצתיים לפי בחירה, כמו להכין עוגה ולצלם את שלבי ההכנה"

מהי השפעת הקורונה?

"לחלק היא עשתה טוב, משום שבמקום להגיע בזמן כל יום לבית הספר וללמוד הרבה שעות, הם לומדים מהבית בנוחות, בסביבה הטבעית, וזאת בהנחה שסביבת הלמידה שקטה ורגועה ויש מחשב וחיבור יציב לרשת.

"אבל יש ילדים שניסו בהתחלה ללמוד בזום, ההורים נחלצו לסייע, אבל עם הזמן כולם הרימו ידיים. ההורים הבינו שאלה מאבקים חסרי תועלת וממילא לא יצליחו להסתנכרן עם שאר תלמידי הכיתה. הילדים האלה הם נוכחים-נפקדים. יפתחו בבוקר את המצלמה ואחר כך יעלמו. הם לא מבצעים את המשימות ומחכים שכל זה ייגמר. הרי כמה שעות הם יכולים לשבת מול המסך?"

"לפני הקורונה, המורה הייתה מוצאת שעה לשבת אחד על אחד או בקבוצה קטנה בכיתה, מצליחה למצוא פתרונות שיסייעו. עם הזום, יש 'לופים' של משימות. הם צריכים לעמוד בקצב של כולם. אולי במקום שיעורים, אפשר לתת להם פרויקטים אישיים וקבוצתיים לפי בחירה, כמו להכין עוגה ולצלם את שלבי ההכנה.

"ילדים עם ליקויי למידה והפרעת קשב יכולים להיות סופר מוכשרים בתחומים שונים וצריך לתת להם את ההזדמנות להתבלט במה שהם טובים ולפרוח. צריך לתת להם מענה, ולמורים לא פשוט איתם ולא תמיד הם מצליחים".

"איתור ואבחון מוקדם הם תנאי להבנת הקשיים של הילד בכדי להתאים את הדרישות הלימודיות, למצוא את דרכי הלמידה וההיבחנות המתאימים. שיתוף פעולה של הורה-ילד- בית ספר הוא קריטי. תזכרו שיש יותר מדרך אחת ללמוד. לחפש את הכוחות של הילד, תחשבו במה הוא טוב?

"הורים נוטים לתת לילדם שיעורים פרטיים במקצועות שבהם הוא חלש, במקום במקצועות או בתחומים שהוא חזק בהם. על כל שיעור פרטי בתחום חלש, תעניקו שני שיעורים לפחות בתחום שהוא טוב בו. ילדים צריכים את המנוף הזה כדי להתמודד עם קשיים, והכי חשוב, תקבלו את הילד כמו שהוא, תלמדו את העולם הפנימי שלו, כך תוכלו להתבונן על הילד אחרת. תייצרו שיח פתוח וחזקו את הקשר".

"על כל שיעור פרטי בתחום חלש, תעניקו שני שיעורים לפחות בתחום שהילד טוב בו. ילדים צריכים את המנוף הזה כדי להתמודד עם קשיים"

ד"ר גרין מוסיפה כי "לקות למידה היא תורשתית ולפעמים ההורים לא מודעים שגם להם יש קושי, עד שהם מזהים שלילד יש בעיה ורואים את עצמם, דרכו. אני ממליצה להורים להקשיב לתחושת הבטן, אם חושבים שיש קושי, לבדוק, לא לחשוב ש'הזמן יעשה את שלו'.

"אין הורה שמצטער שהתחיל טיפול מוקדם. אם מחכים ולא מטפלים, נפספס חלון הזדמנויות והילד יהיה במרוץ אינסופי, לכן חשוב להעניק תמיכה מתאימה בגיל הצעיר.

"איתור מוקדם של הקשיים, כבר בגיל הגן ובצורה הולמת, ומתן התאמות ייחודיות והתערבות מבוססת ראיות, ייתנו לילדים סיכוי להתגבר על האתגרים הלימודיים, לצמצם פערים ולהצליח. זה ישפיע על הביטחון, ההצלחה והמוטיבציה של הילד והוא לא ירגיש כישלון".

נושאים קשורים

זום קשיי למידה לימודים